

MÖTEN över gränser

Studieförbundet Bildas
strategidokument
2017–2021

Innehåll

<i>Möten över gränser</i>	4
<i>Bildas vision, verksamhetsidé och kärnvärden</i>	5
<i>Vision och grund – möten över gränser</i>	6
Tillsammans bildar vi för livet	6
Bakgrund och identitet	6
Bildning och kultur	6
Demokrati, hållbarhet och mänskliga rättigheter	7
Existentiell hälsa och livstolkning	7
Tillgänglighet	7
Mångfald	7
Kyrka och samhälle	8
Bildas roll i det civila samhället	8
Bilda i det offentliga samtalet	8
Bildas organisationskultur	8
Mot framtiden	8
<i>Arenor och bildningsrum</i>	9
Medlemsorganisationer	9
Samverkan med andra organisationer och offentlig sektor	9
Egen folkbildningsaktör/öppet utbud	9
Uppdragsutbildning	10
Swedish Christian Study Centre	10
Folkbildning i andra former	10
<i>Strategiska teman och prioriteringar</i>	11
Religion, tro och kyrka – särart, möten och dialog	11
Kultur och kreativitet – medskapande och delaktighet	13
Etablering och egenmakt – nyanländas delaktighet i samhället	15
Mångfald, jämställdhet och mänsklig värdighet – olikheter är en tillgång i praktiken	16
Den digitala människan – från nätkonsument till aktiv medaktör	18
Mellanöstern – Jerusalem, en unik utsiktspunkt	20
Samhällsliv och civilsamhälle – ökad samverkan och nya uppdrag	22
Hälsa och livstolkning – en helhetssyn på människan	24
Ett hållbart samhälle – klimat och livsmiljö	26
Ledarutveckling – inspiration, utveckling och fördjupning	28

Arenor och bildningsrum

Strategiska teman

Strategiska prioriteringar

Verksamhetsplaner
Handlingsplaner

**Bilda
2021**

Strategiska teman och prioriteringar

Religion, tro och kyrka
Kultur och kreativitet
Etablering och egenmakt
Mångfald, jämställdhet och mänsklig värdighet
Den digitala människan
Mellanöstern
Samhällsliv och civilsamhälle
Hälsa och livstolkning
Ett hållbart samhälle
Ledarutveckling

Möten över gränser

Möten över gränser är titeln på Studieförbundet Bildas framtids- och strategidokument 2017–2021. Under drygt ett år har ett omfattande arbete genomförts tillsammans med medlemsorganisationer, förtroendevalda och medarbetare. Externa spanare har givit sina bilder av samtiden och framtiden. Här tar vi nu ut riktningen framåt.

Framtidsarbetet är gjort i en tid då flyktingsituationen och migrationen präglar världen, Europa och Sverige. Möten över gränser har påverkat Bildas utveckling starkt under de senaste decennierna. Nya medlemsorganisationer och det omgivande samhället har förändrat studieförbundets identitet och verksamhet. Den förändringen fortsätter, och vi vill möta den med stor öppenhet, beredskap och medvetenhet.

4

I dokumentets tre delar beskrivs grunden och riktningen framåt. Avsnittet *Vision och grund* beskriver vad Bilda är och vad Bilda står för. I avsnittet *Arenor och bildningsrum* berättar vi om var och tillsammans med vilka vi vill utveckla folkbildningsverksamheten. I den tredje delen tar vi ut riktningen för verksamheten genom *tio strategiska teman* och inom varje tema ett antal *strategiska prioriteringar*.

Allt kan inte göras på en gång. En del prioriteringar pågår redan nu, andra kommer att genomföras under den utstakade perioden, och några kanske bara hinner inledas men får sin fortsättning bortom det här framtidsdokumentet.

I förbundsstyrelsen och bland Bildamedarbetare ställs ibland frågan ”Vilka rum ska finnas i Bildahuset?” Bilden av Bildahuset kan hjälpa oss att fundera över vilka olika verksamhetsrum som ska finnas och hur de ska inredas. Vilka nya rum behöver vi utforma, inreda och ge resurser till? Metaforen om huset ställer också frågan om Bilda är mer än ett studieförbund? Finns det rum med fler uttryck och verksamheter än den bidragsberättigade folkbildningen, även om allt bygger på folkbildningens ide och förhållningssätt? Under den kommande perioden vill vi utforska och pröva andra rum och möjligheter!

Välkommen med att bygga framtidens Bildahus!

Per-Inge Lidén
Förbundsordförande

Kerstin Enlund
Förbundsrektor

Bildas vision, verksamhetsidé och kärnvärden

Bildas vision

Tillsammans bildar vi för livet.

Bildas verksamhetsidé

Bilda är ett studieförbund som skapar frizoner där olika perspektiv möts och där samspelet frigör människors engagemang. Medskapande, delaktighet och livstolkning är centralt i vår bildnings- och kulturverksamhet. Vår utgångspunkt är människors egna drivkrafter.

Bildas kärnvärden

Bildas kärnvärden är *frizon*, *perspektiv*, *samspel*. Kärnvärdena står på en bred bas, där § 2 i Bildas stadgar utgör grunden:

§ 2 Syfte och uppdrag

Studieförbundet Bilda ska med kristen livsåskådning som grund bedriva folkbildningsarbete som

- svarar mot behov i kyrka och samhälle
- värnar individens integritet
- främjar människans förmåga
 - till självständigt ställningstagande
 - till skapande verksamhet
 - till samarbete och gemenskap
- stimulerar till ett ansvarigt engagemang i samhälls- och kulturliv.

[...]

Frizon

Med *frizon* menar vi till exempel

- Olikheter är en tillgång i praktiken.
- Utrymme för individer och grupper att vara sig själva och uttrycka sin identitet.
- Möjlighet att provtänka.
- Utrymme för debatt, dialog och samtal.

Perspektiv

Med *perspektiv* menar vi till exempel

- Förmåga att i sitt inre förflytta sig själv så att vi får syn på oss själva, varandra och en större omvärld.
- Bejaka att paradoxer kan leva sida vid sida.
- Att kunna ändra sig i ljuset av nya insikter.

Samspel

Med *samspel* menar vi till exempel

- Spela och skapa ihop.
- Kreativt samarbeta med såväl offentliga som idéburna samhällsaktörer
- Agera i lokalt förändringsarbete.
- Stärka samspelet mellan individ, grupp och samhälle.
- Gemensamma krafter – ”tillsammans kan vi”.

Vision och grund – möten över gränser

6

Tillsammans bildar vi för livet

Bilda är ett studieförbund för möten mellan människor. Vi tror att det är i mötet med andra som vi får nya perspektiv på tillvaron och växer som människor.

Med stöd och inspiration från oss får människor med olika bakgrund möjlighet att mötas över gränser. Genom att bilda gemenskap, bildar vi för livet. Därför heter vi Bilda.

I Bilda möts svenska folkrörelser, tusenåriga kyrkliga traditioner, kulturer med rötter i olika delar av världen, ett fritt skapande inom musik, film, dans, hantverk och mycket annat.

Vår vision är *Tillsammans bildar vi för livet*. I den lägger vi in vår övertygelse om varje människas rätt att söka kunskap, uttrycka sig och tillsammans med andra bilda mening – liksom grupperns rätt att själva uttrycka sin identitet, bli bemötta med respekt och få del av inflytande och resurser på lika villkor.

Bakgrund och identitet

Studieförbundet Bilda har sina rötter i den folkbildningstradition som växte fram i Sverige under 1800-talet, så som den kom till uttryck i frikyrkorörelsen. Bland förbundets medlemsorganisationer finns de flesta av de kyrkor som uppstod ur denna rörelse och deras ungdomsförbund, tillsammans med ortodoxa kyrkor, Stockholms katolska stift och ekumeniska organisationer.

Bilda är också en egen folkbildningsaktör, med en fri roll som bildningsförbund i förhållande till sina medlemsorganisationer. Närmare hälften av verksamheten bedrivs i samarbete med människor och grupper utan anknytning till dessa. En stor del av dem finns inom olika former av kulturverksamhet och konstnärliga uttryck. Kultur och kreativitet är en viktig del av Bildas identitet.

Lokalt engagerade eldsjälur och sociala entreprenörer är för oss viktiga samarbetspartners.

En annan viktig del av vår identitet är vår närhet till Mellanöstern. Sedan 1991 driver Bilda ett studiecenter i Jerusalem. Centret är en global utsiktspunkt. I en värld präglad av tätare relationer mellan samhällen och ett större ömsesidigt beroende är Jerusalem en bra plats att sätta sig in i vad detta innebär.

Bildning och kultur

Bildning är en process där människor får möjlighet att se och skapa sammanhang – den ger förmåga att välja, värdera, skapa mening och agera. Bildas utgångspunkt är folkbildningen. Ur folkbildningstraditionen har en syn på kunskap och bildning tätt knuten till ett demokratiskt ideal utvecklats.

Bilda lever i en bildningstradition som kännetecknas av individens och gruppens förhållande till kunskap, allmänorientering, förmåga till överblick och sammanhang. Folkbildningen tar sin utgångspunkt i kulturen och konsten i människors liv. Tyngdpunkten ligger i det sociala; i kulturens och konstens förmåga att bygga gemenskap underifrån och inifrån. Hos Bilda lever bildning och kultur sida vid sida och är ofta djupt inflettade i varandra.

Kultur har ett stort egenvärde. Därför bör kulturen och dess utövare få utvecklas på sina egna villkor. Alla har rätt att skapa och det som skapas måste få ta plats: prövas, omprövas, upptäckas och återupptäckas. Medskapande och delaktighet är den centrala kraften i Bildas arbete med kultur.

Kunskap formas när teori och praktik möts, när det jag hör och lär också blir upplevt och provat.

Demokrati, hållbarhet och mänskliga rättigheter

Bilda vill erbjuda folkbildning för ett hållbart samhälle. Med Bildas kompetens, bland ledare och personal, kan vi möta enskildas och grupperns behov av att kunna påverka sin egen livssituation. Med folkbildning för ökad hållbarhet medverkar vi till att stärka och utveckla demokratin, till ökad mångfald och utjämnade utbildningsklyftor.

Bildas främsta bidrag till en demokratisering av det svenska samhället är att upprätta människor och ge dem redskap att utveckla tilltron till sina egna resurser. Det sker i en övertygelse om alla människors lika värde och rätt till respekt oberoende av förmåga. Vi värnar varje människas frihet att tänka, vilja och välja och vi strävar efter att frigöra människors resurser och potential.

Bilda motsätter sig all form av diskriminering. Vi värnar religions- och övertygelsefriheten. Vi värnar också kulturell frihet, som är mer än individens rättigheter. Det handlar om grupperns rätt och frihet att samlas och tillsammans uttrycka sin kollektiva identitet.

Vi blir alltmer en del av ett globalt samhälle – och allt mer beroende av varandra. Folkbildningen påverkas i hög grad av globaliseringen och dess utmaningar, som klimatförändringar, migrationsströmmar, stora resursförskjutningar och internationella konflikter. Den framtida folkbildning som vill bidra till att utveckla demokratin, ge människor möjlighet att påverka sin livssituation och skapa engagemang, bör se de globala frågorna som en självklar del av sitt arbete.

Existentiell hälsa och livstolkning

I ett alltmer individualiserat samhälle ökar människors utsatthet, då många saknar rele-

vanta sammanhang. Detta gör att det samtal som ger tillgång till livets djupdimensioner riskerar att sättas på undantag.

I Bilda vill vi ha en helhetssyn på människan. Livssynen kan bli avgörande för om vi kan glädjas åt våra liv oavsett om vi är fullt friska eller inte. Därför behöver den existentiella hälsodimensionens betydelse för fysisk, psykisk och social hälsa uppmärksammas alltmer. Den existentiella hälsan handlar om hur vi tänker, känner och handlar i vårt liv: om sammanhang, mening, prioriteringar och möjligheter.

Det finns ett behov av rum för livstolkning, där existentiella frågor kan bearbetas. Att stärka den existentiella dimensionen av livet kan hjälpa oss till ökad livskvalitet och bättre hälsa i vid bemärkelse.

Tillgänglighet

Bildas verksamhet ska ha en hög grad av tillgänglighet, där olika former av begränsningar ständigt utmanas och övervinns. Det kan handla om funktionsnedsättningar, geografiska förutsättningar eller särbehandling på grund av kön, etnicitet, ålder, religion eller sexuell läggning.

Vårt bidrag är alltid att skapa förutsättningar för människors delaktighet och medverkan i formandet av bildningens olika rum.

Mångfald

Bilda har valt att organisera sig i spänningsfältet mellan olika tros- och kulturtraditioner. Vi vill inte bara vara en kanal för eller spegling av mångfalden av kulturer; vi vill aktivt leva i den genom utbyte och interaktion i olika uttrycksformer. För oss är den spänningsgrad som uppstår när kulturer

möts en omistlig del av vår identitet. På det sättet lämnar Bilda ett samhällsbidrag till ett av de mest utmanande politiska och kulturella utvecklingsområdena i vår tid.

Bilda vill leva i mångfalden. Det som håller oss samman som organisation är ett ömsesidigt erkännande av våra olikheter rätt att existera och utvecklas. Det förutsätter ödmjukhet och en öppenhet för kritik, omprövning och en vilja till förändring och förnyelse.

Kyrka och samhälle

Bilda har tre av Sveriges fyra kyrkofamiljer som medlemsorganisationer. Våra nära relationer till kyrkofamiljerna – den ortodoxa, den katolska och den frikyrkliga – är identitetsskapande. Vi vill vara ett studieförbund för kyrkor och för kyrkornas samspel med samhället.

Vårt samhälle blir alltmer mångkulturellt med flera nationaliteter, kulturer och religioner. Att reducera religionen till en privatsak är idag inte längre möjligt. Olika religiösa samfunds och etniska gruppers samhällsroll ökar i betydelse, vilket också innebär en ökad förväntan på ett aktivt samhällsansvar från deras sida.

Vårt folkbildningsarbete är starkt lokalt förankrat i kyrkornas verksamhet och i deras nationella och internationella nätverk. Detta ger oss en unik roll som aktör inom området kyrka och samhälle i Sverige och världen.

Bildas roll i det civila samhället

Bilda vill möta samhällets och framtidens utmaningar genom att arbeta på flera arenor och med många olika samverkanspartner. Det gör vi genom att öka vår samverkan och stärka våra kontakter med offentlig

sektor; genom att bättre förstå förutsättningarna för olika former av verksamhet, stärka uppdragsverksamheten i regionerna samt utveckla strategier för att sälja vår kompetens.

Idéburna rörelser är idag starkt efterfrågade av såväl stat och kommun som privata företag. Bilda vill självklart lämna ett bidrag i dialog med dessa under förutsättning att vår särart och självständighet respekteras och bibehålls.

Bilda i det offentliga samtalet

I Bilda vill vi värna om och vara tydliga med vår frihet och obundenhet i opinionsarbete och debatter, och vi strävar efter att bli förknippade med universella värden som frihet, rättvisa och mänskliga rättigheter.

Bildas organisationskultur

Det som kännetecknar och bestämmer vår organisationskultur är vårt folkrörelsearv, våra medlemsorganisationer, vår öppna kultursyn, vårt kommunikativa förhållningssätt och våra engagerade medarbetare. Allt detta ger oss starka immateriella värden och ett bultande hjärta. I Bilda finns en passion för människors värde, bildning och växt. Som förtroendevald och medarbetare i Bilda arbetar du aktivt för uppfyllande av mål och värnar nyskapande och utveckling.

Mot framtiden

Vår ambition är att göra vår verksamhet relevant för såväl nuvarande som nya deltagare och målgrupper. Bilda vill ta aktiv del i att forma vårt svenska samhälle i ett globalt, mångkulturellt sammanhang – där behovet av möten över gränser blir allt större.

Arenor och bildningsrum

Bildas folkbildningsverksamhet genomförs i samverkan med våra medlemsorganisationer, tillsammans med andra samverkanspartners och i egen verksamhet.

Bildas fokus på kyrka, kultur och samhälle, var för sig och tillsammans, skapar ett dynamiskt och komplext spänningsfält som utgör en stor del av vår särart och identitet.

Samtidigt som Bilda arbetar tillsammans med medlemsorganisationer och samarbetspartner är vi också en egen folkbildningsaktör. Vi vill möta förändringar och utmaningar i samhället genom att arbeta på flera arenor, med flera olika bildningsrum och med kompetenta och engagerade samverkanspartner. En del i detta är att utveckla vår uppdragsverksamhet.

Kvalitet, tillgänglighet, samverkan och kommunikation är perspektiv vi vill ska prägla all Bildas verksamhet. Vi vill i vårt fortsatta arbete ha särskilt fokus på att öka bredden och mångfalden, så att fler människor får möjlighet att utvecklas och bli delaktiga i samhället.

Medlemsorganisationer

Vårt folkbildningsarbete är starkt i förankrat i våra medlemsorganisationers verksamhet. Medlemsorganisationerna består av de traditionella svenska frikyrkorna, ortodoxa och österländska kyrkor och katolska kyrkan i Sverige, samt lokala och regionala organisationer av frikyrklig eller ekumenisk karaktär. Utöver kyrkorna har vi som medlemmar flera ungdomsorganisationer och andra organisationer med kyrklig anknytning, som till exempel Sankt Lukas, Hela Människan och Kristna Fredsrörelsen.

Bildas samverkan med kyrkorna bygger på lyhörddhet för deras behov, i en ömsesidig och nära kontakt såväl lokalt som natio-

nell. Vi vill skapa frizoner för kyrkorna i Bilda, och strävar efter att ge rum för respektive kyrkas särart.

I samarbetet med kyrkorna prioriteras att ge församlingar redskap för sin bildnings- och kulturverksamhet, med utrymme såväl för teologisk reflektion som odling av spiritualitet och tradition. Vi vill också ge perspektiv genom att skapa mötesplatser, ge inspiration och möjligheter att möta varandra och samhället.

Vi vill aktivt arbeta för att få in nya medlemsorganisationer i Bilda, som kan representera den verksamhet som idag inte har representation i styrelser regionalt och på förbunds nivå.

Samverkan med andra organisationer och offentlig sektor

Utöver våra medlemsorganisationer samverkar Bilda med närstående organisationer som Diakonia och Caritas, liksom regioner, kommuner, föreningar, folkhögskolor och lokala organisationer – till exempel olika kulturföreningar.

Såväl lokalt som nationellt och internationellt samverkar vi med olika festivaler, klubbar och arrangörer och har en stark nätverks- och samverkansfunktion inom kulturområdet. Vi samverkar med kultur- och fritidsförvaltningar i studieverksamhet och kring olika arrangemang och arrangerar kursdagar tillsammans med folkhögskolor.

Vi vill utveckla denna samverkan, den hjälper oss att bredda och fördjupa vår verksamhet och vår kompetens samt att öka vår synlighet.

Egen folkbildningsaktör/öppet utbud

Bilda är vid sidan av all samverkan också en

egen folkbildningsaktör. Det visar sig idag främst genom en bred kulturverksamhet och offentliga föreläsningar/samtal och arrangemang. För att bredda vår verksamhet och för att synliggöra och profilera Bilda i en bredare allmänhet, vill vi utveckla vårt öppna utbud. De mötesplatser som föreningsliv, politik och kyrka erbjuder vill vi komplettera med nya mötesplatser för engagemang och bildning.

Uppdragsutbildning

Bilda vill också utveckla arbetet med uppdragsutbildning. Idag arbetar vi till exempel med orienteringskurser, insatser för långtidsarbetslösa och långtidssjukskrivna och insatser för etablering av nyanlända. Det sker bland annat i Linköping på Gårdshuset och i Karlstad på Vitalis i samarbete med kommuner, arbetsförmedling och försäkringskassa. Bilda vill möta förändringar i samhället genom att öka samverkan och stärka kontakter med offentlig sektor.

Swedish Christian Study Centre

Bilda vill utveckla sin folkbildningsverksamhet kring studiecentret i Jerusalem. Genom studiecentret erbjuds en unik tillgång till olika perspektiv och perspektivbyten, via studiecirklar och seminarier i Sverige och olika studieresor: allmänna studieresor om Mellanöstern och området Israel och Palestina, kyrkliga utbildningsresor, pilgrimsvandringar och resor med olika teman och inriktning.

Folkbildning i andra former

Bildas ambition är att även bedriva folkbildande verksamhet i former som inte rymms inom villkoren för statsbidragsberättigad folkbildning i studieförbund. Detta för att tydligare skapa en samlad resurs och stärka kompetensen för uppdrag, projekt och säljverksamhet.

Religion, tro och kyrka

– särart, möten och dialog

DET SVENSKA SAMHÄLLET är idag ett samhälle med en mångfacetterad etnisk, kulturell och religiös sammansättning. En av våra största möjligheter och utmaningar är att leva tillsammans i ett mångkulturellt land med olika religioner, traditioner och kulturella bakgrunder. Genom ett ökande antal medborgare för vilka religion har stor betydelse prövas invanda mönster och föreställningar i det sekulariserade Sverige.

Bilda har tack vare sina rötter, sina medlemsorganisationer och sitt folkbildningsarbete en stor kunskap om tro och religion, liksom dess betydelse i människors liv och plats i samhället. Här ryms såväl identitets- och meningsfrågor som etiska förhållningsätt och synen på människans ansvar – såväl tilltro till den egna förändringsviljan som till engagemanget för medmänniskan.

Det existentiella förhållningsätt som präglar vår bildningssyn har klara kopplingar till kyrkans mångåriga erfarenheter av – och brottnings med – ett livstolkande språk.

Vi har ett nära samarbete med kyrkorna bland våra medlemsorganisationer och strävar efter att vara lyhörda och ge rum för respektive kyrkas särart. I samarbetet vill vi ge församlingar redskap för sin bildnings- och kulturverksamhet, med utrymme såväl för teologisk bildning och reflektion som odling av spiritualitet och tradition. Vi vill också ge perspektiv genom att skapa mötesplatser, ge inspiration och möjligheter att möta varandra och samhället. Vi strävar efter dubbel kulturell kompetens i vårt samspel med kyrkorna.

Genom flyktingströmmarna kommer många kristna med olika kyrkobakgrund hit. Stockholms katolska stift och de orto-

doxa kyrkorna utgör idag en självklar och betydande del av det svenska kyrkolandskapet. Samtidigt når nya frikyrkliga rörelser Europa genom migration och befolkningsförskjutningar. Även många människor med andra religionstillhörigheter har flytt sina hem och sammanhang och sökt sig hit. Konflikter i hemländerna kan ibland påverka relationen mellan olika grupper även här. Bilda har utifrån sin profil, sin kompetens och sina medlemsorganisationer en viktig uppgift att som studieförbund aktivt driva ett folkbildningsarbete som är med och skapar ett mångkulturellt samhälle.

Behovet av dialog mellan människor från olika religioner och traditioner är stort. Därför behövs gränsöverskridande mötesplatser med möjlighet till genuina och respektfulla möten. Mångfaldens utmaningar kräver nyfikenhet och tolerans inför det obekanta. Med folkbildningens idé som grund utvecklar vi verktyg och öppnar rum för religionsdialog där människor lever och bor.

Det finns ett starkt behov av att arbeta med frågor om mänskliga rättigheter, demokratiska värderingar och diskrimineringsfrågor i mötet mellan olika kulturer och trostraditioner. Det behovet vill Bilda möta genom kompetenta medarbetare, väl utvecklade metoder och ett tydligt presenterat studiearbete.

Religion, tro och kyrka – strategiska prioriteringar:

- Tillvarata medlemsorganisationernas unika kompetens och genom samspelet med Bilda möta behov för att utveckla bildnings- och kulturarbetet i kyrkorna.
- Skräddarsy ledarutbildningar, bland annat i processledning och konflikthantering.
- Skapa modeller och mötesplatser för dialog mellan olika religioner och traditioner.
- Skapa ett öppet utbud för att erbjuda bildning kring religion i det svenska samhället.

Kultur och kreativitet

– medskapande och delaktighet

DE KREATIVA UTTRYCKSSÄTT som ofta går under samlingsnamnet kultur hjälper människor att uttrycka sig, söka sin identitet, vara kreativa och medskapande, berätta sin berättelse, känna delaktighet och hitta sin plats i livet och i samhället.

Det sker bildning i kulturupplevelser, och kultur är därför en stark kraft i samhälls- och demokratibyggandet. En av kulturens viktigaste villkor och poänger är att den är ett slags experimentverkstad; den kan aldrig uppfylla krav på förväntat resultat, men leder till nya insikter. Insikter som kan skapa engagemang.

Kultur har ett stort egenvärde. Tyvärr tenderar kultursynen i vårt samhälle att bli alltmer instrumentell; kulturen ska ha ett syfte och vara nyttig, dess egenvärde lyfts alltmera sällan fram. I Bilda har vi en stark tilltro till att kulturen och dess utövare bör få utvecklas på sina egna villkor. Deltagar-kultur och medskapande är den centrala kraften i vårt arbete med kultur och kreativitet – som har en stor bredd, med musik, dans, film, hantverk, teater, litteratur med mera.

Inom Bilda och i folkbildningen i stort har arbetet med kultur och kreativitet djupa rötter. Detsamma gäller våra medlemsorganisationer. I kyrkorna har framförallt musik – men också film, bild, dans med mera – ett stort utrymme bredvid det talade ordet och blir allt viktigare för människors livstolkning och vilja att gestalta sin tro.

Musikens plats i människors liv är idag större än någonsin, delvis beroende på tillgänglighet och utbud. Den spelar en viktig roll för människors identitet, livstolkning och tillhörighet. I Bilda har vi en bred och stor musikverksamhet, som omfattar allt

från rockband och hiphopakter till folkmusik och körsång.

Bilda har störst fokus på det egna skapandet och uttrycket, men arbetar också med livstolkning och identitetsfrågor genom hjälp till reflektion för både musiker och musiklyssnare. Vi vill vara i fas med den digitala utvecklingen med dess möjligheter till eget musikskapande och kommunikation med en publik.

Film och rörlig bild har fått en allt starkare ställning, och spelar för många människor en viktig roll i livstolkningen. Rörlig bild är den i särklass största och populäraste aktiviteten på nätet bland barn och unga. Den digitala tekniken har gjort filmmediet och möjligheten att göra film tillgängligt och billigare. För kulturutövare av olika slag spelar film allt större roll som del i den kreativa processen och som ett sätt att nå ut.

Bilda vill därför utveckla sitt arbete med film och erbjuda verktyg, former och miljöer för människors möjlighet att mötas för att skapa, visa, se och samtala kring film. Utifrån vår profil har vi fokus både på det egna skapandet/berättandet och på reflektionen och tolkningen hos betraktare/publik.

Kreativa och konstnärliga aktiviteter har många positiva effekter som blir tydliga inom ramen för folkbildningen och i förhållande till flera av de stora samhällsutmaningarna. Här vill vi särskilt värna mångfalden genom möten mellan människor med olika tillhörigheter. I sådana möten har det gemensamma skapandet och delandet av kulturupplevelser en viktig plats.

Kultur och kreativitet – strategiska prioriteringar:

- Ha beredskap för en stor bredd av kulturyttringar. Prioritera musik och film. Inom musiken prioritera bandverksamhet, körsång och folk- och världsmusik.
- Arbeta med strategiska lokaliseringar av verksamhetslokaler, skapa "livemenyer", stärka nätverk och öka samarbeten, utveckla kulturutbyten lokalt, nationellt och internationellt.
- Utveckla öppna utbud med fler kulturskolor, föreläsningar, konserter, festivaler och workshops.
- Öka kompetensen inom filmområdet och utveckla samarbete med andra aktörer, organisationer och projekt.
- Stärka kompetensen inom kulturella uttryck i våra medlemsorganisationer och fördjupa kunskapen om kulturens roll i kyrkan.

Etablering och egenmakt

– nyanländas delaktighet i samhället

NÄR EN MÄNNISKA migrerar till ett annat land förlorar hon inte sällan det som kallas humankapital. Med detta menas den kultursfär, de sociala nätverk, traditioner och identiteter som bär upp och formar en person. Det handlar om språk, kunskap om sin omgivning, trygghet, arbete, inkomst, egenmakt och självkänsla. I och med det kan etablering försvåras och egenmakten begränsas.

Etablering innebär delaktighet i samhällslivet på lika villkor. Det betyder kunskap om samhällssystem, politiska och demokratiska processer, rättigheter och skyldigheter, skola, vård och omsorg. Delaktigheten handlar även om individens möjligheter på arbetsmarknaden. Egenmakt betyder möjlighet till autonomi, egenansvar, egen försörjning genom arbete – som anställd eller via egenföretagande – och studier.

Bilda samverkar med ett unikt nätverk av nationella och lokalt förankrade ideella organisationer, inte minst med nationsöverskridande organisationer som frikyrkorna, de ortodoxa kyrkorna och katolska kyrkan.

Internationella erfarenheter visar att transnationella sammanhang som till exempel kyrkor och moskéer, etniska föreningar och kulturföreningar är viktiga för migranter. För många utgör dessa ”kulturbyggare”

som underlättar etableringen. Flera av kyrkorna bland Bildas medlemsorganisationer fungerar som sådana kulturbyggare.

Utmaningen för samhället att klara flyktingsituationen kommer att fortsatt vara stark. Det finns ett ökat behov av samverkan mellan staten och det civila samhället vad gäller nyanländas välkomnande och etablering i samhället. Bilda vill utveckla arbetet tillsammans med olika samhällsaktörer samtidigt som kyrkornas engagemang, kompetens och idealitet kommer att efterfrågas ännu mer.

De som söker etablering i Sverige har olika utbildningsnivå och en bredd av kompetenser. Folkbildningen kan möta behovet av mötesplatser med en anda av ömsesidighet och inkludering. Bildas verksamhet inom detta område ska leda till och genomsyras av de nyanländas delaktighet och egenmakt.

I kyrkor och lokala församlingar finns ett stort engagemang i flyktingfrågor och för nyanländas mottagande och etablering i samhället. Detta engagemang vill Bilda stödja, uppmuntra och stärka; genom inspiration, samordning, utbildning och resurser.

Bilda kan i samspel med kyrkorna erbjuda mötesplatser där delandet av livsberättelser skapar förståelse, engagemang, bildning och gemenskap.

Etablering och egenmakt – strategiska prioriteringar:

- Utveckla en strategi för arbetet med etablering som bygger på självstärkande verksamhet, delaktighet och demokrati, samt egen försörjning och sysselsättning.
- Öka samarbetet med offentlig sektor, genom uppdrag och upphandlingar.
- Arbeta med språkträning och samhällsintroduktion med nyanlända.
- Skapa mångkulturella mötesplatser, där människor kan skapa och göra kulturupplevelser tillsammans.

Mångfald, jämställdhet och mänsklig värdighet

– *olikheter är en tillgång i praktiken*

16

MÅNGFALD, JÄMSTÄLLDHET och mänsklig värdighet utgör självklara utgångspunkter för Bildas folkbildningsarbete. Vi vill bidra till en samhällsutveckling där människor med olika världsuppfattningar, livstolkningar och livsstilar kan leva sida vid sida utan diskriminering och förtryck.

Människans värdighet behöver värnas. Det handlar om att få vara sig själv och om människans okränkbara värde. De mänskliga rättigheterna, definierade i FN:s allmänna förklaring med påföljande konventioner och tilläggsprotokoll, grundar sig på principen om respekt för den enskilda individen. Deras grund är att varje person är en moralisk och förnuftig individ som förtjänar att behandlas med värdighet.

Trots att den långa kampen för ökad jämställdhet resulterat i stora förändringar, finns fortfarande strukturer som diskriminerar kvinnor i vårt samhälle. Arbetet med jämtegrering ställs ständigt inför nya utmaningar, som en ökad segregation och en ökad kommersialisering, liksom ökande ekonomiska och sociala klyftor.

Individualiseringen har också gått så långt att det kan vara svårt att se och prata om strukturer och mönster, när den egna erfarenheten är den enda utgångspunkten. Här finns både begreppsförvirring och krockar mellan olika perspektiv – vilket pekar på ett tydligt bildningsbehov.

Mångfald är ett begrepp som används för att beskriva en variation av olika egenskaper hos individerna i en social grupp. Mångfald består av både osynliga och synliga faktorer; exempelvis kön, ålder, etnicitet, funktionsnedsättningar, sexualitet, person-

ligheter och utbildningsnivå. I förlängningen betyder ett mångfaldsarbete att förändra de maktförhållanden och maktstrukturer som finns både inom vår egen organisation och i samhället i stort. Det handlar om att bli medveten om överordning och underordning, om majoritet och minoritet och vem som sätter normen. Bilda motsätter sig all form av diskriminering och behöver arbeta normkritiskt för att bereda plats för de olikheter och den mångfald som rymms i den mänskliga gemenskapen.

I ett pluralistiskt samhälle präglad av mångfald och segregation behövs gränsöverskridande mötesplatser med möjlighet till genuina och respektfulla möten där förståelse för människors särart och traditioner skapas.

För att vi ska kunna leva med öppenhet och tolerans i ett mångkulturellt samhälle behöver både individer och grupper bli trygga i sin egen identitet. Finns en otrygghet i den egna identiteten blir också mötet med den andre hotfullt. Bilda kan vara en resurs i arbetet med att stärka identiteten hos individer och grupper i kyrka och samhälle och på så sätt möjliggöra tryggare möten.

Bildas bejakande av mångkulturen innebär att vi utgår ifrån att olikheter och olika kulturer berikar och är en tillgång för samhället i stort och är nödvändiga för demokratin – när mötesplatser och dialog mellan grupper och kulturella och religiösa traditioner kan ske. Människor har rätt till sin grupptillhörighet och rätt att hämta kraft i sin grupp. Men utan mötesplatser och dialog skapas konflikter och förtvinar gemenskaper och enskilda individer.

Mångfald, jämställdhet och mänsklig värdighet

- strategiska prioriteringar:

- Stärka arbetet med mångfalds- och diskrimineringsfrågor som kön, etnicitet, hbtq och funktionshinder, bland annat genom utveckling av konceptet MOD (Mångfald och Dialog).
- Arbeta med målgruppsanpassning och kommunikation för kvinnor och mäns inkludering på lika villkor i vår verksamhet.
- Genom kultur och kreativa uttrycksätt skapa insikt om ojämlika strukturer och omedvetna mönster.
- Skapa gränsöverskridande mötesplatser och nätverk för kyrkornas arbete med mångfalds- och jämställdhetsfrågor.

Den digitala människan

– från nätkonsument till aktiv medaktör

18

DIGITALISERINGEN BESKRIVS som vår fjärde industriella revolution och orsakar genomgripande förändringar inom ett antal områden som produktion, kommunikation, demokrati, makt, tillgänglighet, vård och omsorg. Den digitala infrastrukturen har på senare år utvecklats till att bli en lika samhällskritisk infrastruktur som vägar, järnvägar, vatten och elförsörjning.

Digitaliseringen är en del av globaliseringen; en gränslös och krympande värld. Den påverkar förutsättningar för lärande och leder till administrativa förenklingar. Den ger nya möjligheter till kreativitet, möten och synlighet.

Utvecklingen går snabbt och samtidigt finns en risk att de klyftor som redan finns ökar; alla måste få tillgång till digital kompetens. Att minska den digitala klyftan är både en tydlig demokratifråga och en folkbildningsuppgift.

Bilda har en uppgift att med folkbildningens metoder öka människors digitala färdigheter, skapa delaktighet i den digitala världen och erbjuda människor redskap att hantera informationsflödet och de enorma möjligheterna.

En ökad polarisering genom tillgången till nischad information på nätet riskerar orsaka minskad kunskap om världen, ökat främlingskap och rädsla för ”den andre”. Vi ser därför ett behov av folkbildning kring att vara källkritisk, liksom ett fokus på ökad kunskap och fungerande pedagogik kring hur digital teknik och nätbaserad kommunikation kan användas till positiva, nyfikna möten med människor som inte alls ”är som jag”. Här finns också ett behov av ickekommersiella digitala mötesplatser.

Sociala medier är idag naturliga mötesplatser där människor bygger upp sitt eget innehåll, skapar kontakter och bildar nätverk med andra. Parallellt med den positiva kraften i de digitala mötena, finns här en problematik med mobbning, jagandet efter bekräftelse och stress skapad av orealistiska bilder av hur man ”borde” vara för att vara lyckad och lycklig. Här har Bilda en möjlighet att väcka medvetenhet och skapa samtal kring existentiella och etiska aspekter av den digitala människan.

En viktig uppgift för folkbildningen i det digitala samhället är att stärka människors vilja och möjligheter att gå från att vara passiv nätkonsument, till att bli en aktiv medaktör och medskapare. Att både våga ”mingla” i de många sociala sammanhang som erbjuds och att vara med och påverka utformandet och innehållet i dessa mötesplatser. Här pågår ett viktigt offentligt samtal, där många fler kan vara delaktiga.

Den digitala tekniken ger också nya och stora möjligheter till eget och gemensamt skapande, vilket är något vi vill ta till vara och utveckla inom Bildas kulturverksamhet.

För kommunikation och administration skapar ny teknik möjlighet till förenkling och ökad tillgänglighet. ”Bilda är aldrig längre bort än en app i din telefon.”

Den digitala människan – strategiska prioriteringar:

- Utveckla användningen av digitala verktyg i folkbildningsarbetet – som studiecirkelar i tillgängliga sociala medier – och inom administration och kommunikation.
- Skapa verktyg att hantera digital teknik i det vardagliga livet: att söka och dela information, ha ett källkritiskt förhållningssätt och att hantera digital stress.
- Utveckla material och verktyg kring existentiella frågor och etiska aspekter av den digitala människan.
- Satsa på kompetens och teknik för att ligga i fas med den digitala utvecklingen, regionalt, nationellt och i vår ledarutveckling.

Mellanöstern

– Jerusalem, en unik utsiktspunkt

20

MELLANÖSTERN, OCH INTE MINST Israel och Palestina, utgör ett studieområde om den kristna kyrkans rötter, om möten mellan religioner, om mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt. Jerusalem fungerar som en unik mötesplats och utsiktspunkt för svenskt folkbildningsarbete.

Sedan 1991 har Bilda ett studiecenter, Swedish Christian Study Centre (SCSC) i Jerusalem vilket ger möjligheter att erbjuda en plats för enskilda och grupper att mötas och studera. Med SCSC ser sig Bilda som den kristna kyrkans gäster i Jerusalem.

I Jerusalem möts tre världsreligioner – judendom, kristendom och islam. Alla tre har sina rötter i området och delar i många avseenden samma berättelser. Religionerna möts här som trossystem, kultur och historia, både i samexistens och konflikt.

Med Jerusalem som utsiktspunkt kan vi förstå mer av både vår egen tid och vår historia. Platsen kan besökas rent fysiskt, men också vara utgångspunkt för studier, samtal och reflektion på hemmaplan.

Jerusalem och landet/länderna däromkring har nästan i alla tider varit ett område präglad av konflikt. I dag kan den enklast beskrivas som konflikten mellan Israel och Palestina, som berättelsen om två folk och ett land. Situationen är komplex, vilket samtidigt ger stora möjligheter till reflektion och studier.

Bildas bildningsarbete kring Mellanöstern sker genom studiecirkelar och seminarier i Sverige och studieresor som arrangeras genom studiecentret i Jerusalem. I resorna ingår förberedelser före och möjlighet till reflektioner efteråt. Med hjälp av vår resepedagogutbildning kvalitetssäkrar vi våra studieresor. Genom det samarbete Bilda har

med Ekumeniska följeslagarprogrammet är följeslagarna en resurs som tas tillvara både vid studieresorna och genom besök med information till studiecirkelar.

Mångfaldens möjligheter och utmaningar är alltid aktuella i Jerusalem. Här råder utan tvivel mångfald, på gott och på ont. Här tvingas alla att förhålla sig till ”den andre”. I kompetensområdet Mellanöstern ryms en rad teman för studiecirkelar, seminarier och konferenser, såsom den kristna kyrkans historia och närvaro i Mellanöstern, kamp mot antisemitism och islamofobi, och insatser för mångkultur och dialog.

Tillsammans med verksamhetsområdet Kultur genomförs olika kulturutbyten mellan Sverige och Israel/Palestina – bland annat i form av den årliga kulturfestivalen Dandanat i Betlehem. Kontakter med nya partnerorganisationer och grupper etableras och utvecklas.

Flera av Bildas medlemsorganisationer har utlandsarbetare i regionen. Vi ser att mötesplatser för dessa kan skapas på SCSC för fortbildning, samtal och erfarenhetsutbyte.

Mellanöstern är idag präglad av flera konflikter än den mellan Israel och Palestina. Som en följd ser vi en stor invandring från regionen till Europa och Sverige. SCSC skulle kunna utvecklas till att än mer bli ett kompetenscenter som sprider kunskap kring det som sker i hela regionen och dess historia. Samtidigt finns Mellanöstern tydligt närvarande hos Bilda i Sverige, genom de österländska och orientaliska kyrkorna, vilket är en viktig resurs att ta tillvara i vår verksamhet.

Mellanöstern – strategiska prioriteringar:

- Skapa former för att erfarenheter och kunskap från Mellanöstern får påverka och inspirera vårt arbete i Sverige, exempelvis kring mångfald och dialog.
- Utveckla tematiska studieresor till breda målgrupper. Kombinerade studie- och pilgrimsresor. Skapa möjligheter för unga människor att besöka Jerusalem under kortare eller längre perioder.
- Öka antalet kulturutbyten där människor möts över kultur- och språkgränser.

Samhällsliv och civilsamhälle

– ökad samverkan och nya uppdrag

22

DAGENS SAMHÄLLSFRÅGOR är ofta komplexa, därför behöver de angripas på många sätt och genom samverkan mellan olika aktörer och intressen. Offentlig och ideell sektor behöver samverka med sina olika kompetenser.

De senaste åren har vi sett ett nytt socialt kontrakt mellan staten och civilsamhället växa fram. Dagens politik gentemot civilsamhället präglas dels av nya former för dialog mellan staten och civilsamhällets organisationer, dels av ett nytt fokus på dessa organisationer som producenter av välfärdstjänster.

Nätverk för föreningslivet växer fram för att stärka samverkan med varandra och bli en part i samverkan med kommuner, regioner och staten. Bildas medlemsorganisationer har ett stort förtroendekapital i relation till samhället, där kyrkorna är aktörer i förskolor, skolor, äldreomsorg, missbrukarvård med mera.

Människors engagemang tar sig samtidigt nya uttryck, en rörelse från det långsiktiga arbetet i föreningar och folkrörelser till akuta eller kortare insatser i tillfälliga nätverk. Kommersialism och materialism möts av rörelser som crowdfunding och bilpooler. Ett minskat intresse för ägande leder till att företagande alltmer kommer att handla om tjänster.

Nya rörelser växer fram. Som exempel kan nämnas Do it yourself (DIY), som beskrivs som en ny folkrörelse, där slöjd och hantverk används som ett verktyg för att påverka. Men rörelsen handlar också om att genom att gå samman klara sig själv och göra det man vill. En hållning som ligger folkbildningen nära. Förhållningssättet kopplas vanligtvis till slöjd, men vi kan se

det inom fler områden; inom musiken, arrangörskap, gatukonst, odling, skrivande med mera.

De mötesplatser som föreningsliv, politik och kyrka erbjuder behöver kompletteras med nya mötesplatser för engagemang och bildning, med redskap för grupper och individer att förändra sitt liv och delta i samhällsutvecklingen. Vi vill fånga upp det engagemang som spirar och samverka med nya rörelser som bildas.

Bilda vill samverka med sina medlemsorganisationer för att möta det ökade behovet av insatser i civilsamhället, bland annat för etablering av nyanlända och inom skola, vård och omsorg. I allt fler verksamheter efterfrågas volontärer, och Bilda har en viktig roll i utbildningen av dessa.

Bilda kan bidra till att ideella organisationers kompetens synliggörs och efterfrågas i samhället som en omistlig kraft i samhällsbygget.

Vi deltar i nätverk och projekt som stärker det samverkande civilsamhället och dess roll i sektorsövergripande dialoger och samarbeten. Vi samverkar med och säljer kompetens till offentlig sektor, organisationer och näringsliv.

Samhällsliv och civilsamhälle – strategiska prioriteringar:

- Prioritera kompetens och resurser som arbetar nationellt för utbildningar och uppdrag i offentlig sektor, organisationer och näringsliv.
- Arbeta med strategiska lokaliseringar av verksamhetshus – Bildahus – som blir mötesplatser för olika former av social och kreativ bildningsverksamhet.
- Öka samverkan i sektorsövergripande projekt för att stärka civilsamhällets roll.
- Formulera vårt stöd för DIY-rörelsen och möta dess folkbildningsbehov.

Hälsa och livstolkning

– en helhetssyn på människan

24

SAMHÄLLSFÖRÄNDRINGAR PÅVERKAR folkhälsan. Den psykiska ohälsan i Sverige fortsätter öka, speciellt bland unga. Vi blir allt äldre, men det gör också att åldersrelaterade sjukdomar ökar. Det digitala samhället gör oss mer stillasittande, vilket påverkar våra kroppar; det kan också leda till större ensamhet. Med ökad kunskap om kroppen och hälsan utvecklas samtidigt nya metoder för att sköta om sig, bli friskare och behålla hälsan.

Den kommersiella marknaden kring hälsa blir allt större; de som tjänar pengar på vår oro blir allt fler. Det finns en förskjutning mot individens ansvar när det gäller ohälsan – ”det är ditt eget fel om du blir sjuk”. Samtidigt ökar medvetenheten om kulturens positiva effekt på hälsan, vilket bland annat tar sig uttryck i att kulturdeltagande allt oftare skrivs ut på recept.

Tempot i samhället drivs upp och att förebygga och hantera stress är idag en avgörande kompetens för att hantera såväl arbetsliv som vardagsliv. Samtidigt ökar de ekonomiska klyftorna. Många människor upplever ökad belastning, bristande kontroll, större otrygghet och vacklande framtidstro och en fragmentisering av tillvaron. Detta kan leda till känslor av otillräcklighet och till och med existentiell ohälsa.

Den existentiella hälsodimensionens betydelse för fysisk, psykisk och social hälsa behöver uppmärksammas mer. Den existentiella hälsan handlar om hur vi tänker, känner och handlar i vårt liv: vad är viktigt i livet, vilka är mina sammanhang, vad är meningsfullt och vad har jag för möjligheter inför framtiden?

I en alltmer komplex omvärld blir behovet av att tolka sitt liv, sin samtid och sin

omvärld allt större. I vårt rika välfärdssamhälle blir meningsfrågorna allt viktigare; i tider av kriser, oro och konflikter aktualiseras många av de stora livsfrågorna om liv, död, identitet, relationer och framtid. Samtidigt har vårt sekulariserade samhälle på kort tid blivit mångreligiöst, vilket gör att frågorna om religion och tro väcks på nytt.

I Bilda har vi lång erfarenhet av att arbeta med de existentiella frågorna, inte minst tillsammans med våra medlemsorganisationer. Vi vill ha ett tydligt fokus på livstolkning och reflektion och vill alltid ha deltagarens drivkrafter, behov och utveckling i centrum. Vi vill erbjuda redskap och mötesplatser för livets olika skeden och situationer.

Bilda vill vara en självklar samverkanspart och initiativtagare i det lokala folkhälsoarbetet och i socialt arbete. I detta arbete står vi för en helhetssyn på människan, där såväl hälsa och kultur som de existentiella frågorna rymms. Bilda använder aktivt kultur och skapande uttryck i olika hälsofrämjande verksamheter.

Hälsa och livstolkning – strategiska prioriteringar

- Utveckla nätverk och samverkan med andra aktörer inom civilsamhälle och offentlig sektor för att främja folkhälsan.
- Tillsammans med medlemsorganisationer utveckla arbetet med existentiell hälsa.
- Utveckla modeller för kulturskapandets och kreativitetens livstolkande funktion.
- Skapa mötesplatser för livstolkning och existentiell reflektion kring kulturupplevelser.

Ett hållbart samhälle

– klimat och livsmiljö

26

I SKAPANDET AV ETT HÅLLBART samhälle ryms olika dimensioner, som brukar sammanfattas i dessa tre:

- *Ekologisk hållbarhet* – att långsiktigt hushålla med jordens och människans resurser.
- *Social hållbarhet* – att bygga ett samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls.
- *Ekonomisk hållbarhet* – att anpassa ekonomi och tillväxt utifrån vad miljön och människors hälsa tål.

Vår tids miljö- och klimathot är något som ingen kan ställa sig vid sidan av. Hos många människor finns en ökad medvetenhet om miljöhotens och klimatförändringarnas allvar. Som studieförbund har Bilda här en viktig bildningsuppgift, extra uppfordrande i våra stadgars formulering om vårt uppdrag att ”stimulera till ett ansvarigt engagemang” i vårt samhälles liv och frågor.

Det finns idag vetenskapliga bevis för att människans utsläpp av växthusgaser påverkar jordens klimat kraftigt. Avtalet från FN:s klimatomöte i Paris 2015 ökar pressen på världens länder att genomföra rättvisa, ambitiösa och kraftfulla åtgärder – även om avtalet inte talar om hur det ska gå till.

Frågor om klimat- och miljöförändringar berör nästan alla områden av våra liv och våra livsmönster. Naturligtvis sådant som politik och ekonomi, men också vår roll som konsument, resenärer och matproducenter. De berör våra värderingar och ideal, liksom våra religiösa och filosofiska uppfattningar.

Anpassningar till ett samhälle med lägre klimatpåverkan kräver inte bara politiska beslut, utan också enskildas medvetna val.

Behoven av ökad kunskap och gemensam reflektion är stora. Här finns flera tydliga folkbildningsbehov.

Vi behöver kunskap om konsumtionsfrågor. Det finns ett behov av ökad kunskap om politiska, sociala och ekonomiska konsekvenser av besluten i FN:s klimatomöte, som vi som medborgare ska hålla folkvalda på olika nivåer ansvariga för. Det finns också ett behov av reflektion och fördjupande samtal mellan människor om hur klimathotet påverkar våra liv, liksom av nätverk för gemensamma energinåla och miljövänliga lösningar på vardagliga behov.

Många av Bildas medlemsorganisationer har lång erfarenhet av att jobba med olika hållbarhetsfrågor, inte minst ur ett internationellt rättviseperspektiv. Det sker såväl lokalt som internationellt. I detta vill Bilda vara en självklar samverkanspart och medaktör.

För oss som studieförbund är det en trovärdighetsfråga att vara en del i strävan att skapa en hållbar utveckling. Genom att hitta metoder för att lyfta hållbarhetsaspekten i olika sammanhang kan vi successivt sprida ett engagemang i de här frågorna.

Bilda vill vara en miljömedveten organisation med ett tydligt hållbarhetsarbete – som hushållar med resurser och praktiserar kretsloppstänkande. När vi planerar vår verksamhet är miljö- och hållbarhetsaspekten en del av produktionen av material, valet av färdsätt, val av lokaler, inköp av förbrukningsartiklar och sophantering med mera.

Ett hållbart samhälle – strategiska prioriteringar:

- Samverka med medlemsorganisationer kring frågor och verksamheter som rör olika hållbarhetsaspekter.
- Utveckla samverkan med andra organisationer för att ta fram aktuellt och relevant studiematerial.
- Erbjud mötesplatser för reflektion och samtal kring hur klimathotet påverkar våra liv.
- Integrera hållbarhetsfrågorna i Bildas verksamhet och organisation.

Ledarutveckling

– *inspiration, utveckling och fördjupning*

28

LEDARNA I BILDAS medlemsorganisationer, föreningar och fria grupper spelar en viktig roll i vårt folkbildningsarbete. Ledarna finns i allt från samtals- och bibelcirklar till bokcirklar, band, hantverksgrupper, körer och andra kulturverksamheter. Med hjälp av engagerade ledare utvecklar vi ett myller av verksamheter där människor möts, utvecklas och tolkar livet tillsammans. Ledarna är också navet i Bildas samverkan med andra organisationer och offentlig sektor, i ett öppet utbud och i olika former av uppdragsutbildningar.

Vi vill att våra ledare ska vara medvetna om sin betydelse, få stöttning och utvecklas i sin ledarroll. Bilda vill erbjuda en tydlig och lättillgänglig struktur med relevanta ledarutbildningar och mötesplatser där olika typer av ledare får möjlighet att inspireras, utvecklas och fördjupas i sin roll.

Ledarna i folkrörelserna och den ideella sektorn utgör en viktig del i utvecklingen av samhället. I en tid där snabbhet, rationalitet och kortsiktiga vinster styr behövs folkbildningens bildnings- och människosyn mer än någonsin. Folkbildning handlar om fördjupning, om att göra det alltför enkla lite mer komplext och det alltför komplexa

lite mer lättillgängligt, om alla människors rätt att utvecklas utifrån sina egna intressen och förmågor. Genom processinriktade och interaktiva metoder ges deltagarna möjlighet att dela och ta till sig kunskap med fokus både på personlig utveckling och deltagande i samhällsutvecklingen.

Folkbildningens pedagogik är bemyndigande och tar tillvara deltagarnas egna erfarenheter, tankar och intressen – vilket ger ett större utrymme för olikheter, skapar engagemang och en långsiktig och hållbar utveckling för både individ och samhälle.

Bildas ambitioner och utveckling av verksamheten kräver att cirkelledarutbildningen anpassas till nya målgrupper, till exempel verksamhet med fokus på etablering i det svenska samhället och arbete med nya livstolkande kulturformer. Vi behöver också anpassa utbildningarna till ny teknik och den digitala utvecklingens möjligheter.

Förutom grundutbildningen av cirkelledare vill Bilda tillsammans med medlemsorganisationer och samverkansparter utveckla och skraddarsy målgruppsanpassade fördjupningsutbildningar, bland annat i processledning och konflikthantering.

Ledarutveckling – strategiska prioriteringar:

- Utveckla vår övergripande ledaridé.
- Identifiera strategiska behov av ledarutveckling och ledarstöd tillsammans med medlemsorganisationer och samverkansparter.
- Rekrytera nya ledare.
- Utbilda ledare för att utveckla ett större öppet utbud inom olika verksamheter.

Egna anteckningar
